

ПРАВОВИЙ СТАТУС ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВИКОНАННЯ НИМ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРЕЗИ- ДЕНТА УКРАЇНИ

*Тхоревська Я. І.,
студентка 4 курсу
юридичного факультету
Київського національного університету імені Т. Шевченка*

Визначення статусу та повноважень Голови Верховної Ради України на час виконання ним повноважень Президента є надзвичайно актуальним питанням на сьогоднішній день. Вперше в історії України обов'язки Президента України були покладені на Голову Верховної Ради України Постановою Верховної Ради України №764-VII від 23.02.2014 року «Про покладення на Голову Верховної Ради України виконання обов'язків Президента України згідно із статтею 112 Конституції України» [2].

Метою даного дослідження є визначення чіткого переліку прав та обов'язків Голови Верховної Ради України на час виконання ним повноважень Президента та певних аспектів їх реалізації.

Предметом дослідження є питання виконання Головою Верховної Ради України обов'язків Президента України у період виконання ним повноважень глави держави.

Об'єктом дослідження є статус Голови Верховної Ради України на час виконання ним повноважень Президента, а також повноваження, які може здійснювати лише Президент України та повноваження, які можуть покладатися на Голову Верховної Ради України у період виконання ним обов'язків Президента України.

Відповідно до Конституції України, прийнятої на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 1 лютого 2011 року

№ 2952-VI та від 19 вересня 2013 року № 586-VII, а також за Законом України від 21 лютого 2014 року № 742-VII «Про відновлення дії окремих положень Конституції України», який набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, Президент України є главою держави і виступає від її імені; є гарантом України державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина (ст. 102) [3].

Такий статус зумовлює наділення Президента України відповідними повноваженнями, визначеними статтею 106 Конституції України, а також передбаченими низкою інших конституційних норм, зокрема, статтями 72, 77, 83, 85, 87, 90, 93, 94, 107, 114, 118, 122, 128, 131, 136, 137, 148, 150, 151, 154, 156 Основного Закону держави.

Згідно зі статтею 112 Конституції України: у разі дострокового припинення повноважень Президента України відповідно до статей 108, 109, 110, 111 Основного Закону держави виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України. Голова Верховної Ради України в період виконання ним обов'язків Президента України не може здійснювати повноваження, передбачені пунктами 2, 6-8, 10-13, 22, 24, 25, 27, 28 статті 106 Конституції України.

Виходячи з цього, Голова Верховної Ради України в період виконання ним обов'язків Президента України не вправі здійснювати такі повноваження Президента України:

- 1) звертатися з посланнями до народу та із щорічними і позачерговими посланнями до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України;
- 2) призначати всеукраїнський референдум щодо змін Конституції України відповідно до статті 156 цієї Конституції, проголошувати всеукраїнський референдум за народною ініціативою;
- 3) призначати позачергові вибори до Верховної Ради України;
- 4) достроково припинити повноваження Верховної Ради України;

- 5) вносити до Верховної Ради України подання про призначення Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України;
- 6) призначати на посади та звільняти з посад:
 - Генерального прокурора України;
 - половину складу Ради Національного банку України;
 - половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення;
 - третину складу Конституційного Суду України;
- 7) присвоювати вищі військові звання, вищі дипломатичні ранги та інші вищі спеціальні звання і класні чини;
- 8) нагороджувати державними нагородами, встановлювати президентські відзнаки та нагороджувати ними;
- 9) здійснювати помилування;
- 10) створювати для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби [1].

Таким чином, нормою статті 112 Конституції України встановлено вичерпний перелік повноважень Президента України, які не можуть здійснюватися Головою Верховної Ради України під час виконання обов'язків Президента України. Виходячи з цього, всі інші повноваження Президента України, передбачені для нього Конституцією України, може здійснювати Голова Верховної Ради України при виконанні обов'язків Президента України.

Крім того, наведеною нормою Конституції України передбачено здійснення Головою Верховної Ради України низки конституційних повноважень Президента України, при цьому, не передбачено набуття Головою Верховної Ради України статусу Президента України, в тому числі як глави держави, гаранта державного суверенітету, територіальної цілісності України.

Зважаючи на це, доцільним є те, що Голова Верховної Ради України під час виконання обов'язків Президента України підписується на відповідних бланках Президента України як «Виконуючий обов'язки Президента України, Голова Верховної Ради України».

Крім того, правильним є те, що в преамбулах актів Президента України, виданих в період виконання Головою Верховної

Ради України повноважень Президента України, міститься посилання на статтю 112 Конституції України.

Варто зазначити, що дані акти, видані в межах повноважень, передбачених пунктами 5 (призначає та звільняє глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти дипломатичних представників іноземних держав), 18 (очолює Раду національної безпеки і оборони України), 21 (приймає у разі необхідності рішення про введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану, а також оголошує у разі необхідності окремі місцевості України зонами надзвичайної екологічної ситуації - з наступним затвердженням цих рішень Верховною Радою України) і 23 (утворює суди у визначеному законом порядку) статті 106 Конституції України, згідно з частиною четвертою статті 106 Конституції скріплюються підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт та його виконання.

Так як, відповідно до статті 112 Конституції Голова Верховної Ради України вправі видавати укази і розпорядження Президента України, отже вправі і вносити зміни до виданих раніше, чинних актів Президента України, визнавати їх такими, що втратили чинність. Вбачається, що здійснення такого повноваження Головою Верховної Ради України має реалізовуватись, залежно від предмету регулювання цих актів, тобто в межах тих конституційних повноважень Президента України, які Голова Верховної Ради України вправі реалізовувати за статтею 112 Конституції України.

Висновок. Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна прийти до висновку, що незважаючи на ненабуття статусу Президента, до повноважень Голови Верховної Ради України під час виконання обов'язків Президента України належить більшість повноважень Президента України, окрім чітко передбачених Конституцією України. Однак, при здійсненні даних повноважень Головою Верховної Ради України повинні бути враховані певні особливості їх виконання.

Науковий керівник:

Шамрай В.В. к.ю.н., доц. кафедри конституційного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної
Ради України 28 червня 1996 року. – [Електронний ресурс]. Ре-
жим доступу:

[http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-
%D0%B2%D1%80](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80)

2. Постанова Верховної Ради України «Про покладення на
Голову Верховної Ради України виконання обов'язків Президента
України згідно із статтею 112 Конституції України» №764-VII від
23.02.2014 року. – [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://www.president.gov.ua/news/30130.html>

3. Закон України «Про внесення змін до Конституції Украї-
ни щодо проведення чергових виборів народних депутатів Украї-
ни, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної
Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських
голів» від 01.02.2011 № 2952-VI. - [Електронний ресурс]. Режим
доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2952-17>

4. Закон України «Про внесення змін до статті 98 Консти-
туції України» від 19.09.2013 № 586-VII. - [Електронний ресурс].
Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/586-18/paran2#n2>

5. Закон України «Про відновлення дії окремих положень
Конституції України» від 21.02.2014 № 742-VII. - [Електронний
ресурс]. Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/742-18/paran2#n2>